

ШТИК

УДК 657.33

Юлія В'ячеславівна
juliashtyk1@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПРОГРАМ

CREATING AN INTEGRATED STATEMENTS UNDER USING MODERN COMPUTER ACCOUNTING SOFTWARE

к. е. н., Донецький
національний університет
економіки і торгівлі
ім. Михайла Туган-
Барановського

Стаття присвячена дослідженні інтегрованої звітності в умовах використання сучасних комп'ютерних бухгалтерських програм. В статті обґрунтовано поняття надійності при використанні інтегрованої системи бухгалтерського обліку, як категорії, що застосовується не лише відносно облікової інформації, але й облікової системи в цілому.

Статья посвящена исследованию интегрированной отчетности в условиях использования современных компьютерных бухгалтерских программ. В статье обосновано понятие надежности при использовании интегрированной системы бухгалтерского учета, как категории, которая применяется не только в отношении учетной информации, но и учетной системы в целом.

The article investigates integrated reporting in the use of modern computer accounting programs. In the article the concept of reliability when using the integrated accounting system, a category that applies not only in relation to the accounting information and accounting system as a whole is grounded.

Ключові слова: інтегрована звітність, комп'ютерні програми, інформаційні системи, бухгалтерський облік, інтегрований облік

Ключевые слова: интегрированная система, компьютерные программы, информационные системы, бухгалтерский учет, интегрированный учет

Keywords: integrated reporting, computer programs, information systems, accounting, integrated accounting

ВСТУП

Протягом останнього століття, що ознаменувалося розвитком наукової облікової думки, проблеми диференціації та інтеграції різних підсистем обліку стали предметом досліджень багатьох вчених і науковців. Поділ бухгалтерського обліку на різні підсистеми залишається однією з найбільш дискусійних проблем. В умовах глобалізації економіки та становлення інформаційного суспільства відбувається трансформація теорії та практики бухгалтерського обліку. З розвитком інформаційних технологій розвиваються нові погляди на бухгалтерський облік. Особливо варто виділити питання визнання і визначення підсистем обліку з точки зору теорії і практичної діяльності.

В умовах створення інтегрованої системи бухгалтерського обліку як основи інформаційного забезпечення на підприємстві досягається ефективність діяльності окремих суб'єктів господарювання та економіки України в цілому. Трансформаційні процеси в Україні, зближення економічних наук зумовлюють нову якість системи бухгалтерського обліку, зміну його базисної моделі шляхом системної інтеграції.

Проблеми диференціації та інтеграції підсистем бухгалтерського обліку досліджувалися такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як: А.Ф. Аксьоненко, В.І.Афанасьєв, В.І.Бариленко, М.Т. Білуха,

О.М. Брадул, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, М.П. Войнаренко, А.М. Герасимович, Е.К. Гільде, С.Ф. Голов, В.А. Єрофєєва, А.П. Іванов, В.Б. Івашкевич, І.І. Каракоз, Г.Г. Кірейцев, В.М. Костюченко, М.Д. Корінко, Я.Д. Крупка, С.А. Кузнецова, М.Т. Лабинцев, Н.М. Малюга, М.Ю. Медведєв, К.Н. Нарібаєв, Б. Нідлз, М.С. Пушкар, С.В. Свірко, Я.В. Соколов, А.А. Шапошніков, М.Г. Чумаченко. Вчені розглядають питання диференціації та інтеграції підсистем обліку, а також звертають увагу на інформаційну сутність обліку як системи, виділяючи в ній структурні компоненти, в тому числі методологічне забезпечення, властиве комп'ютерним інформаційним системам управління.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні інтегрованої звітності в умовах використання сучасних комп'ютерних бухгалтерських програм

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та стандарти обліку.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення вимог Міжнародних стандартів обліку та законодавства.

РЕЗУЛЬТАТИ

Системний підхід до бухгалтерського обліку – напрям методології дослідження, в основі якого закладено розгляд об'єкта як цілісного комплексу елементів у сукупності відносин і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як системи. Застосування загальних методологічних засад системного підходу до дослідження (враховуючи його міждисциплінарний характер, рівень складності обраного об'єкта та його значення для економіки) дозволило з'ясувати, що в сфері проблем бухгалтерського обліку дослідниками у переважній більшості робляться спроби застосування системного підходу в якості методологічної бази дослідження. Проте, незважаючи на визнання та розгляд бухгалтерського обліку як системи, можливості системного підходу та теорії систем не повністю використовуються дослідниками для обґрунтування доведеності зроблених висновків у сфері удосконалення бухгалтерського обліку як прикладної економічної науки та практичної діяльності [3].

Бухгалтерський облік є єдиною цілісною системою формування достовірної, оперативної, релевантної, повної інформаційної бази, на підставі якої здійснюється процес управління як окремим суб'єктом господарювання, так і економікою держави в цілому. Облікову систему слід розглядати як сукупність її елементів. Системність обліку дає змогу визнати сукупність елементів облікової системи, які забезпечують ефективність формування бухгалтерської інформації в процесі управління підприємством. Системний підхід покладено в основу розробки адаптивної моделі інтегрованої системи бухгалтерського обліку, об'єднавши всі його елементи. Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що впровадження адаптивної моделі інтегрованої системи бухгалтерського обліку матиме синергетичний ефект.

Розвиток теорії та методології бухгалтерського обліку як науки повинен відбуватися як в інтердисциплінарному, так і в міждисциплінарному напрямках. Теорія систем і системний аналіз; кібернетика, теорія інформації і теорія складних систем; моделювання, моделі й методи прийняття рішень, комп'ютерні технології та програмування, синергетика мають збагатити облікову науку спеціалізованими термінами.

Підсистеми фінансового та управлінського обліку у своїй базисній структурі мають значну кількість відмінностей: за цільовим спрямуванням; джерелами та основними користувачами інформації; правилами ведення обліку; принципами обліку або їх відсутністю; методами і способами відображення облікової інформації; вимірниками облікової інформації; періодичністю складання звітів; часовим ракурсом інформації; формами подання та ступенем відкритості інформації; ступенем точності та надійності інформації; ступенем відповідальності суб'єктів організації та ведення. Таким чином, низька ефективність бухгалтерського обліку на українських підприємствах актуалізує необхідність формування

концепції інтегрованої системи бухгалтерського обліку, адаптованої до сучасних економічних умов (рис. 1).

Ідея інтегрування підсистеми податкового обліку в систему бухгалтерського обліку базується на виявленні спільних та відмінних рис, підходів при групуванні об'єктів обліку. Очевидно, що застосування саме такого підходу сьогодні найбільш реальне, тому що не вимагає значних витрат часу і грошових коштів. При цьому кожне підприємство-платник податків має чітко визначити основні розбіжності у відображенні операцій і майна для цілей підсистем фінансового та податкового обліку та розробити способи коригування бухгалтерських форм або додаткові форми реєстрів підсистеми податкового обліку.

Для середніх і малих підприємств, а також підприємств, що і досі ведуть облік вручну або в електронних таблицях, застосовувати цей підхід можна на постійній основі. Щоб організувати підсистему податкового обліку на базі фінансового, необхідно максимально інтегрувати облікову політику за основними методологічними напрямками в частині фінансового та податкового обліку. Прямі інформаційні зв'язки виникають між: підсистемами фінансового і податкового обліку та фінансового й управлінського обліку [2].

Суть інтеграції податкової підсистеми в систему бухгалтерського обліку полягає в тому, що підсистема податкового обліку функціонує на основі облікової інформації підсистеми фінансового обліку. Облікові дані, у разі одночасного використання як фінансовою, так і податковою підсистемою, надходять спочатку в підсистему фінансового обліку та через інформаційний фільтр – до податкової підсистеми. Після складання податкової звітності інформація надходить у підсистему управлінського обліку, таким чином, простежується прямий зв'язок між податковою та управлінською підсистемами. Зворотні зв'язки виникають в результаті: а) впливу вихідної інформації підсистеми управлінського обліку на підсистему фінансового обліку; б) впливу вихідної інформації з підсистеми управлінського обліку в податкову підсистему; в) впливу вихідної інформації з підсистеми податкового обліку у фінансову підсистему. Інформація, сформована за центрами відповідальності у підсистемі управлінського обліку, у вигляді управлінського рішення спрямовується у фінансову підсистему (рис. 2).

Підсистеми управлінського, фінансового та податкового обліку взаємодіють між собою. Взаємозв'язок здійснюється за допомогою постійно циркулюючого потоку економічної інформації, яка проникає в кожну підсистему бухгалтерського обліку для подальшої обробки елементами системи. Взаємодія здійснюється між підсистемами фінансового обліку та управлінського обліку, а також між підсистемами фінансового обліку та податкового обліку в такий спосіб, що оброблена в підсистемі фінансового обліку інформація є одночасно вихідною для складання фінансової звітності, а вхідною для інших підсистем.

Рис. 1. Концептуальне забезпечення інтегрованої системи бухгалтерського обліку

Рис.2. Інтеграція системи бухгалтерського обліку

Інформація за центрами відповідальності, за видами їх носіїв, згрупована в регістрах фінансового обліку й відображена на рахунках за допомогою подвійного запису надходить у підсистему управлінського обліку, де через функції управління перетворюється в інформацію для прийняття оперативних і прогнозних рішень. Основною організаційною відмінністю двох підсистем обліку є те, що систематизована в облікових регістрах інформація відображається на рахунках бухгалтерського обліку й у фінансовій звітності, а згрупована у податкових регістрах – у розрахунку податкової бази без розподілу за рахунками бухгалтерського обліку[1].

Застосування комп'ютерних технологій в бухгалтерському обліку вимагає внесення змін у його методологічне забезпечення, це стосується як форми, так і методу бухгалтерського обліку. В умовах застосування комп'ютерної техніки та інформаційних технологій кожен з елементів методу бухгалтерського обліку, серед яких – документування господарських операцій, відображення облікової інформації за допомогою подвійного запису на рахунках та інші складові методу – зберігає й навіть збільшує своє значення, однак, за формою й сутністю трансформується.

Функціонування інституту приватної власності в Україні вимагає корінної трансформації усвідомлення ролі бухгалтерського обліку, передусім не як засобу зовнішнього контролю, а як єдиного можливого та ефективного інструменту управління майном власника. Бухгалтерський облік – це динамічна гнучка система, яка повинна постійно вдосконалюватися та покликана забезпечувати захист інтересів власників та баланс їх інтересів з інтересами інших груп користувачів інформації.

Реінжиніринг бізнес-процесів як революційний метод комплексної трансформації діяльності підприємства забезпечить українським компаніям довгострокові перспективи розвитку і зростання. Це складний комплекс заходів з моделювання бізнес-систем, який дозволяє позбутися зайвих функцій та інформаційних потоків, правильно розподілити повноваження і відповідальність між фахівцями, знизити витрати часу, кількість працівників та інших витрат на виконання виробничих та управлінських функцій.

ВИСНОВКИ

Отже, при забезпеченні надійності облікової інформації слід звертати увагу на ресурси та фактори, які на неї впливають, а саме: трудові ресурси підприємства та процес комп'ютеризації господарської діяльності підприємства та бухгалтерського обліку зокрема. Обґрунтовано поняття надійності при використанні інтегрованої системи бухгалтерського обліку, як категорії, що застосовується не лише відносно облікової інформації, але й облікової системи в цілому. Отже, пріоритетним напрямом діяльності суб'єктів господарювання є забезпечення надійності інформації для дотримання належного рівня економічної безпеки на підприємстві та збереження його комерційної таємниці.

Вирішення питання задоволення усіх запитів користувачів облікової інформації можливе при умові зміни концепції економічного розвитку та визначенні пріоритетних напрямів вдосконалення економіки України. Ці напрями пов'язані з врегулюванням інтересів суспільства та майнових відносин, а також їх обліковим відображенням, що враховує всі запити зацікавлених сторін.

Список використаних джерел

1. Безверхий К.В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства / К.В. Безверхий // Облік і фінанси. - 2014. - № 3. - С. 8-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Oif_apk_2014_3_3.pdf.
2. Домашенко Ю.В. Інтегрована звітність: вдосконалий облік операцій як показник ефективності діяльності. / Ю.В. Домашенко // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2013. - № 1. - С. 65-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/evngu_2013_1_10.pdf.
3. Євдокимов В.В. Адаптивна модель інтегрованої системи бухгалтерського обліку: [монографія] / В.В. Євдокимов. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 516 с.
4. Муравський В.В. Формування та подання інтегрованої звітності з використанням Інтернет-технологій / В.В. Муравський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/.
5. Валовой внутренний продукт в Украине / ИРС – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>.